

zna kako će do njih doći. Popili smo, koliko se sjećam kavu i krenuli u akciju.

Nazvao sam Đuru Brodarca u Sisak. Potvrdio mi je da su ti liječnici zaista uhapšeni s prilično velikom količinom lijekova i drugog materijala, što nije uobičajeno nositi u liječničkoj torbi. Đuri sam objasnio moj razgovor pa i dogovor s Pupovcem. Kad je u pitanju spašavanje doktora Šretera, idemo odmah u akciju. Đuro mi napomene da on ovu dvojicu uhapšenika, ne smije pustiti u Sisku, jer im ne može jamčiti sigurnost. Cijeli Sisak već brui o njihovu hapšenju. Rekao sam: „To znaš ti najbolje što možeš učiniti pa mi samo javi da znam što si dogovorio na razini policijske uprave u Sisku.“ Negdje u popodnevnim satima Đuro mi javlja. Dogovorili smo se da ih odvezemo u Karlovac i pustimo jer jedan od njih (Branko Krivokuća) tamo negdje rodom (mislim da je rekao Vojnić). Složili smo se da je to možda najbolja solucija.

Sada više nisam siguran jesu li prošla jedan ili dva dana, dolazi Pupovac, navodno iz Pakraca. Njegove su prve riječi bile: „Ti si obavio posao a ja za sada nisam.“, pitam „Zašto?“ „Ne daju ga jer im treba kao liječnik, znaš kako je, oni nemaju doktora. Čim dobiju doktora, puštaju Šretera.“ Nije

od toga prošlo nekoliko dana, doznajem od predstavnika UNPROFOR-a, da je Šreter mrtav, likvidiran, već više od mjesec dana. Doznajem i to da ga Srbi nisu koristili niti jednog trenutka kao liječnika, već su ga od prvog dana uhićenja premlačivali, i to tako žestoko da su mu, među ostalim, polomili ruke. Pupovac nikada nije našao za potrebno ispričati mi se za ovakvu notornu prijevaru i sve laži koje je izrekao, navodno, po povratku iz Pakraca. Eto tako se i ta lažna nada nije ispunila« (str. 165. – 167.)

Pupovac ili Veljko Džakula, koji je tada u Pakracu bio glavni, mogli bi i sada bar djelomično popraviti štetu koju su napravili njihovi Srbi. Budući da još ni danas ne znamo gdje su Šreterovi posmrtni ostatci, oni bi od Srba koji su sudjelovali u Šreterovu pogubljenju mogli saznati gdje je dr. Šreter pokopan. Netko to zna i mogao bi im reći, ako ne izravno, a ono anonimno. Time bi rasteretio svoju savjest i djelomično popravio težak srpski zločin. Mi pišemo o tome jer nam je stalo da znamo za grob mučenika hrvatskoga jezika, a time bi bar malo popustila i napetost koja zbog srpske šutnje još uvijek traje. A do mirenja napetosti treba svima da nam je stalo pa i Pupovcu i Džakuli.

(S. B.)

U SPOMEN

U SPOMEN DANIJELU ALERIĆU

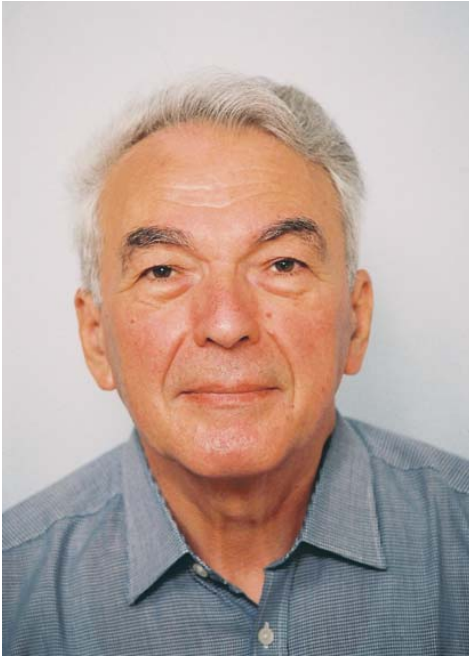
(Runovići, 13. siječnja 1936.

– Zagreb, 22. veljače 2008.)

Danijel Alerić rođen je 13. siječnja 1936. u Runovićima kod Imotskog. Osnovnu je školu pohađao u Erdviku kod Iloka, u Jarmini kod Vinkovaca,

u Runovićima i u Imotskom. Nakon toga pohađao je u Splitu Realnu gimnaziju. Zatim je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studirao jugoslavenske jezike i književnosti i rusistiku, što je diplomirao 1959.

Godine 1961. zapošljava se kao asistent u tek osnovanom Institutu za lingvistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Sljedeće godine teško obolijeva od tuberkuloze pluća.

Godine 1963., nedugo po povratku iz bolnice, prijavljuje se za izradu disertacije pod naslovom: O porijeklu i značenju hrvatskoga etničkoga imena. Međutim, ta mu je tema, za koju je bio ozbiljno pripremljen, bila odbijena zbog političkih razloga.

Kao jedini pravi član Instituta nastavio je obavljati institutske poslove. Nešto kasnije izabran je i za člana Upravnog odbora Hrvatskoga filološkog društva u kojem je dvije godine obavljao dužnost II. tajnika i u toj ulozi bio prigodom donošenja Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, a u isto vrijeme bio je jedan od četvorice osnivača Sekcije za kulturu hrvatskoga književnog jezika i prvi predsjednik te sekcije.

Od godine 1969. do odlaska u mirovinu (početkom 2001.) radio je u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje i to na Dopunama Akademijina rječnika (što nije nikad objavljeno), Leksikonu prezimena SR Hrvatske

(objavljen 1976.), Priručnoj gramatici hrvatskoga književnog jezika (objavljena 1979.), a i na znanstvenim temama po izboru, pretežno onomastičkim. Za to je vrijeme sudjelovao na nekoliko znanstvenih skupova sa svojim zapaženim priložima. Godine 1978. ponovno se prijavio za izradu disertacije, ali tada pod naslovom Problem imena Bosna i odjek toga problema na području akcentološkom. Ta je tema bila službeno prihvaćena (pritom mu je, na osnovi objavljenih znanstvenih radova, priznato i zvanje znanstvenoga magistra), ali je rad na toj temi morao biti prekinut zbog onemogućivanja jugoslavenskih vlasti da u Bosni terenski istražuje.

Od godine 1964. vrijedni je suradnik našega časopisa. Objavio je u Jeziku desetak članaka i osvrtu s vrlo raznolikom problematikom. Najviše je radova objavio u Raspravama svojega Zavoda, odnosno Instituta, zatim u Filologiji, Slovu i drugdje.

Bio je pretežito zaokupljen onomastičkom problematikom, zahvaćajući, naravno, u etimološka, akcenatska, tvorbeni i druga pitanja. Što god je radio, radio je temeljito, što pokazuje i opseg njegovih radova. Proučavao je mnoge naše ekonime (Zagreb, Dubrovnik ...), hidronime (Savu, Vrliku/Vrliju ...), oronime (Biokova, Kunara, Bitovnja ...) i mnoštvo drugih toponima. Posebno bih istaknuo njegov rad O „rogatim“ frazama, riječima i gestama u značenju pejorativnom (Rad JAZU, 37, Zagreb, 1979., 133. – 158.), zatim Problem desnoga i lijevoga u jugoslavenskoj toponimiji (Rasprave Zavoda za jezik, 4–5, Zagreb, 1979, 135. – 209.) te O važnosti poštovanja pjesnikove akcentuacije (Filologija, 7, Zagreb, 1973, 5. – 25.).

Kao svojevrsna kruna njegova rada pojavile su se dvije njegove knjige: Najstarija zagrebačka tajna. Problem imena i starosti grada Zagreba, MH, Zagreb, 2000., 224 str.; Pregršt južnohrvatskih toponima, HFD, Rijeka, 2001., 140 str.

Budući da sam s Danijelom Alerićem radio više od dvadeset godina u Zavodu za jezik (danas Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje), želio bih spomenuti još neke pojedinosti koje nedvojbeno pokazuju veličinu toga čovjeka.

Danijel Alerić uvijek mi je bio ne samo dragi kolega nego pravi, vjerni prijatelj, gotovo kao stariji brat. Premda je bio krhka zdravlja, bio je spreman preuzeti na se dio tuđega tereta, dijeliti tuđu bol. S prijateljima je dijelio radost i tugu. Rado je davao savjete stručne i životne, praktične, ljudske. Jobovski je trpio mnoge nepravde i poniženja, ali je bio čovjek duboke vjere i nade. Obitelj mu je bila svetinja. A da prijateljima nikad nije okretao leđa kad zapadnu u bilo kakve nevolje, pokazuje i to što su k njemu u tim teškim vremenima dolazili mnogi ljudi koji su bili kažnjavani zbog svojih političkih pogleda. Kad se tako politički nepodobni kolega, prof. dr. Ante Sekulić, natjecao za radno mjesto u Institutu, Danijel se lavovski borio da bude primljen premda u tom nije uspio. Nije bio proračunat. Nije se obazirao na to što će o njemu misliti partijska organizacija, hoće li on zato imati neprilika. Nastojao bi pomoći kako je mogao.

Zajedno smo kao izvanjski suradnici Službenog lista radili nekoliko godina na prevođenju Službenoga lista sa srpskoga na hrvatski književni jezik. Kad je urednik hrvatskoga izdanja Službenoga lista Blaško Grce, premda je bio partizan i prvoborac, počeo padati u političku nemilost zbog nastojanja da hrvatski jezik u Službenom listu bude što bolji, a doista je bio bolji nego jezik

Narodnih novina, koje su izlazile u Zagrebu, Institut je dobio političku narudžbu da dade stručno mišljenje o mnogim zahvatima koje je provodio Blaško Grce u Službenom listu. Za taj stručni odgovor Institut je uz ostale zadužio u prvom redu kolegu Alerića. On ih je temeljito razmotrio i dokazao (pokazao) da su mnogi „nepoželjni“ jezični zahvati ne samo bolji u hrvatskom jeziku nego da su oni bolji i za srpski jezik, pozivajući se na neke srpske jezične savjetnike. To nije spasilo Grcu (bio je pred mirovinu prebačen na najgore radno mjesto u Službenom listu), ali je spasilo obraz Danijelu i Institutu.

Bio je uvijek uspravan, neslomljiv, nepokolebljiv. U vrijeme najjačeg unitarizma, nekoliko godina prije Deklaracije, dok je kao vodnik služio redoviti vojni rok u JNA, neustrašivo je branio pravo hrvatskoga jezika i u vojnoj uporabi. Prigodom jedne smotre, na kojoj su njegovi vojnici trebali pozdraviti visokoga vojnog zapovjednika, Alerić je zapovjedio svojim vojnicima: „Pozdrav na lijevo!“ Visoki je zapovjednik to poništio (riječju: „Ostav!“), a naš je Danijel još odrješitije, bez promjene, ponovio svoju zapovijed vojnicima. Na to mu je visoki zapovjednik prigovorio: „Druže, ne kaže se *na lijevo* nego *na levo*“, ali mu je Alerić rekao da po važećem ustavu može i *na lijevo*. U takvim uvjetima trebalo je imati snage suprotstaviti se moćniku tako hrabro i argumentirano.

Bio je to divan čovjek, kolega, prijatelj, brat, muž i otac. Ljubio je Boga, svoju obitelj, svoj jezik i narod. Čovjek koji tako živi ne umire nikada. U perspektivi vječnosti Ljubav će nas uvijek povezivati.

Mile Mamić